

2016-02-29

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Studieförbundens remissvar på Kulturrådets delredovisning ”Kulturverksamheter i vissa bostadsområden” Diarienummer: Ku2015/02737/KI

Synpunkter på satsningen Äga Rum

Studieförbunden ser Äga Rum som en bra satsning där de tio studieförbunden kan vara drivande aktörer. Vår viktigaste synpunkt är betona nödvändigheten av att de boende och deras organisationer ska stå i centrum och ha det avgörande inflytandet över kulturverksamheterna. Det får inte bli så att deras vilja underordnas konstnärliga eller kulturpolitiska målsättningar.

Rapporten saknar information om de tio studieförbundens verksamhet i socioekonomiskt utsatta områden, och deras roll som en central infrastruktur för kultur över hela landet. Vi menar att det förtjänar att lyftas fram eftersom studieförbunden både kan och vill bidra till att uppnå syftet med satsningen.

Det är positivt att prioritera projekt som verkar i bostadsområden där valdeltagande och deltagandet i offentligt finansierad kultur är lågt, samt där förvärvsfrekvensen och medelinkomsten är låg och en hög andel elever saknar behörighet till gymnasieskolan. Att ideella aktörer ska stå som huvudman för projekten är rätt väg att gå när människor på gräsrotsnivå ska involveras och vara drivande. Studieförbunden håller med om att satsningen

bör utgå från önskemål och behov från de boende och präglas av ett brett medborgarinflytande. Synpunkterna i vårt remissvar på bedömningsgrunderna pekar på skrivningar där vi anser att de perspektiven saknas.

Synpunkter Förslag till bidragsförordning och grunder för bedömning

Självklart är det positivt att eftersträva den ”mångfald av konstnärliga uttryck” som finns i förslaget. En sådan strävan efter mångfald får dock aldrig överordnas eller gå före de boendes egna initiativ och önskemål. Det som engagerat människor i en kommun kan inspirera och sprida sig. Väcker t.ex. modern ljuskonst engagemang bland boende i både Umeå och Malmö anser Studieförbunden att de boendes önskemål bör prioriteras framför en mångfald av konstnärliga uttryck.

Den beskrivna prioriteringen av ansökningar som innehåller ”en långsiktig vision som i samverkan ska åstadkommas” står i kontrast till att de medverkande ska ha inflytande över projektet under projekttiden. De övergripande visionerna som redan finns i satsningen kommer ändå vara vägledande och prioriterade i bedömningen, ska en ansökan innehålla än mer detaljerade visioner är risken att det reella inflytandet uteblir för de boende som involveras när projektet är igång.

Det är glädjande att rapporten skriver om den projektrötthet som präglar mycket av kultursektorn. För att uppnå önskad långsiktighet bör besked om hur satsningen Äga Rum planerar att fortsätta och blir permanent efter de tre projektåren.

Studieförbunden ställer sig positivt till följande planerade grunder för bedömning, eftersom de gynnar ett långsiktigt medborgarperspektiv och de boendes engagemang. Det är positivt att prioritera:

- hur nya sätt att kommunicera med och involvera nya målgrupper kan utforskas,
- ett tydligt lärandeperspektiv för att möjliggöra spridning.

Samt att:

- det i ansökan tydligt redogörs för hur man kommer arbeta med att ta reda på invånarnas behov,
- ansökan beskriver hur invånarnas behov utgör utgångspunkt för långsiktiga visioner och konkreta verksamheter,
- den lokala förankringen i bostadsområdet är tydligt beskriven,

- medskapande processer och invånarinflytande under hela satsningen finns beskrivna,
- verksamheten utgår från samverkan mellan aktörer med olikartade kompetenser och uppdrag som kompletterar varandra. Samverkan kan till exempel ske mellan kulturverksamheter i samverkan med de som verkar inom områden som stadsplanering, bostad, idrott, hälsa och utbildning.

Synpunkter på Förslag på hur satsningen ska genomföras och följas upp

I rapporten finns en plan för kommunikationen som Studieförbunden ser som en framgångsfaktor, nämligen att Äga Rum ska utformas så att aktörer som inte är vana att söka offentliga bidrag ges råd och stöd att formulera sina ansökningar och rapporter. Här kan de tio studieförbunden spela en central roll genom sina välutvecklade kontaktytor i lokala nätverk och organisationer. Inom ramen för den satsningen bör Kulturrådet se över hur de samspelar med ideella aktörer, och även ge resurser till vidareförmedlare, kommunikatörer och kommunikationsnav, som finns närmare medborgarna än en statlig myndighet.

Det problem som lyfts, att personer i vissa bostadsområden har lågt deltagande i allmänna val, i offentlig kulturverksamhet samt i ideell verksamhet, stämmer alltför väl och de tio studieförbunden vill av demokratiska skäl bidra till att engagera fler inom folkbildning och kulturverksamhet. Det är glädjande att rapporten nämner några av de tio studieförbunden som exempel på aktörer som når många och som arbetar för att hitta nya former för engagemang.

I rapporten nämns några av de tio studieförbunden som exempel på äldre folkrörelser som engagerar nya målgrupper. Det är värt att betona att studieförbunden är gamla folkrörelser, men många av deltagarna som styr och driver verksamheten är unga. Inte minst samarbeten med urbana folkrörelser och nätverk ger de tio studieförbunden bra plattformar för breddad kulturverksamhet för fler.

Hos studieförbunden finns redan idag satsningar i socioekonomiskt utsatta områden, med kultur och annan folkbildning nås till exempel unga och familjer som inte tidigare haft starka nätverk i det omgivande samhället. Dessa erfarenheter kan användas för att inventera och sprida goda exempel, och för att mångfaldiga lyckade satsningar. Utifrån tidigare satsningars

nätverk kan också de tio studieförbunden identifiera och stödja engagerade eldsjälar som kan vara aktuella att driva projekt inom Äga rum där de bor.

De tio studieförbunden är ideella aktörer som har kulturverksamhet i landets alla kommuner och som bidrar till en demokratisk infrastruktur för medborgarna. Folkbildningen bygger på medskapande och har som mål att varje vuxen människa ska ges möjlighet att både uppleva och utöva kultur. Inte sällan är de tio studieförbunden just ett nav för samverkan mellan aktörer med olikartade kompetenser och uppdrag som kompletterar varandra. Då verksamheten är deltagarstyrd bidrar den ofta till att sudda ut gränser och sänka trösklar: mellan människor, mellan åldersgrupper, mellan individ och institution, mellan aktörer och mellan olika politikområden. Vi och våra medlemmar fortsätter gärna samtalet om hur de tio studieförbunden kan vara drivande inom satsningen för att fler engagerande insatser ska kunna Äga Rum.

Stockholm 2016-02-29

David Samuelsson, generalsekreterare Studieförbunden